

Laidiens: 09.10.1997., Nr. 260/262

Ministru kabineta noteikumi Nr. 349

Rīgā 1997.gada 7.oktobrī (prot. nr.56 19.§)

Pārtikas preču marķēšanas noteikumi

*Izdoti saskaņā ar likuma "Par pārtikas aprites
kārtību un uzraudzību" 29.pantu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumos lietotie termini:

- 1.1. **ārējais iepakojums** - iepakojums, kas ir paredzēts pārtikas preču tirdzniecības vienību grupēšanai vai nodrošina pārtikas preces drošu un ērtu transportēšanu, uzglabāšanu vai realizāciju un kuru var noņemt, neietekmējot pārtikas preces īpašības;
- 1.2. **cukuri** - visi monosaharīdi un disaharīdi, kas atrodas pārtikā, izņemot poliolus;
- 1.3. **fasēta pārtikas prece** - jebkura patēriņam paredzēta pārtikas prece kopā ar tās iesaiņojumu. Iesaiņojumam jāaptver pārtikas prece tā, lai tās saturam nevarētu piekļūt, neatverot vai nemainot iesaiņojumu;
- 1.4. **figūrveida konditorejas izstrādājumi** - konditorejas izstrādājumi, kam ir dzīvnieka, olas vai cita forma;
- 1.5. **galīgais derīguma termiņš** - datums, līdz kuram pārtikas precī drīkst lietot, ja tiek ievērots uzglabāšanas režīms;
- 1.6. **minimālais derīguma termiņš** - datums, līdz kuram pārtikas prece saglabā savas specifiskās standartizētās īpašības, ja tiek ievērots uzglabāšanas režīms;
- 1.7. **mononepiesātinātās taukskābes** - taukskābes ar vienu cis- dubultsaiti;
- 1.8. **ogļhidrāti** - jebkuri ogļhidrāti (arī polioli), kas tiek pārstrādāti (metabolizēti) cilvēka organismā;
- 1.9. **olbaltumvielas** - olbaltumvielu saturs, kas aprēķināts, pēc Kjeldāla metodes noteikto kopējo slāpekļa daudzumu vielā reizinot ar 6,25;
- 1.10. **pārtikas preces sastāvdaļa** - jebkura viela (arī pārtikas piedevas), kas tiek lietota pārtikas preču ražošanas vai sagatavošanas procesā un ir gala produktā;
- 1.11. **pārtikas preču ražošanas partija** - praktiski identiskos apstākļos ražotu, apstrādātu vai iesaiņotu pārtikas preču vienību grupa;
- 1.12. **piesātinātās taukskābes** - taukskābes bez dubultsaitēm;

1.13. **polinepiesātinātās taukskābes** - taukskābes ar divām vai vairākām cis- dubultsaitēm, starp kurām atrodas metilēngrupa;

1.14. **polioli** - cukuru atvasinājumi, kuros aldehīdgrupa vai karbonilgrupa ir aizstāta ar hidroksilgrupu;

1.15. **porcija** - noteikts pārtikas produkta daudzums, kas paredzēts lietošanai vienā reizē vienai personai;

1.16. **ražotājs** - Latvijā reģistrēts uzņēmums (uzņēmēj sabiedrība) - pārtikas preces izgatavotājs vai fiziskā vai juridiskā persona, kas pārtikas preces marķējumā minēts kā ražotājs, norādot tā nosaukumu, preču zīmi vai citu atšķirības zīmi, vai ražotāja pilnvarots izplatītājs, kas ražotāja uzdevumā laiž preci apgrozībā savā vārdā;

1.17. **šķiedrvielas** - augu izcelsmes ogļhidrāti, kurus fermenti (enzīmi) cilvēka organismā nevar sadalīt;

1.18. **tauki** - visi lipīdi, arī fosfolipīdi;

1.19. **vairumpatērētāji** - restorāni, bāri, slimnīcas, ēdnīcas, skolas un tamlīdzīgi uzņēmumi un iestādes, kur pārtikas preces tiek sagatavotas patēriņam;

1.20. **vidējā uzturvērtība** - vērtība, kas norāda uzturvielas daudzumu attiecīgajā pārtikas precē.

2. Šie noteikumi nosaka prasības pārtikas preču marķējumam. Ja citos normatīvajos aktos atsevišķu pārtikas preču marķējumam ir noteiktas atšķirīgas prasības, piemēro attiecīgos normatīvos aktus.

II. Marķējuma vieta

3. Fasētām pārtikas precēm marķējumam jābūt labi redzamā vietā uz iesaiņojuma vai attiecīgajai pārtikas precei pievienotas etiķetes. Marķējumā ietvertajai informācijai jābūt skaidri salasāmai un neizdzēšamai.

4. Attiecīgo informāciju norāda tikai pārtikas preču pavaddokumentos, ja var garantēt, ka šie dokumenti ir nosūtīti iepriekš vai tiek sūtīti kopā ar pārtikas precēm šādos gadījumos:

4.1. mazumtirdzniecībai paredzētās pārtikas preces pirms realizācijas tiek pārfasētas atbilstoši patērētāju pieprasītajam daudzumam;

4.2. pārtikas preces paredzētas vairumpatērētājiem, kuri attiecīgās preces sagatavo, apstrādā, sadala vai realizē mazumtirdzniecībā.

5. Šo noteikumu 4.punktā minētajos gadījumos uz ārējā iepakojuma norāda pārtikas preces tirdzniecības nosaukumu, minimālo vai galīgo derīguma termiņu, uzglabāšanas režīmu un ražotāja nosaukumu un adresi.

6. Pārtikas preces tirdzniecības nosaukums, neto masa vai tilpums un minimālais vai galīgais derīguma termiņš, kā arī alkohola saturs jānorāda vienā redzeslaukā.

III. Informācija pārtikas preču marķējumā

7. Pārtikas preces marķējumā ietvertā informācija nedrīkst maldināt par pārtikas preces identitāti, īpašībām, sastāvu, daudzumu, derīguma termiņu, izcelšanās vietu, ražošanas metodēm, pārtikas precei nedrīkst piedēvēt tādas īpašības vai ietekmi, kāda tai nepiemīt, kā arī radīt priekšstatu, ka pārtikas precei piemīt specifiskas iezīmes, ja šādas iezīmes piemīt visām attiecīgā veida pārtikas precēm.

8. Pārtikas preces marķējumā ietvertā informācija nedrīkst piedēvēt pārtikas precei ārstnieciskas (dziednieciskas) īpašības. Šis nosacījums neattiecas uz dabiskajiem minerālūdeņiem un pārtikas precēm, kas paredzētas īpašam uzturam.

9. Pārtikas preču marķējumā jānorāda pārtikas preces ražošanas partija.

10. Mazumtirdzniecībai vai vairumpatērētājiem paredzēto pārtikas preču marķējumā jānorāda šāda informācija:

10.1. pārtikas preces tirdzniecības nosaukums;

10.2. pārtikas preces (izņemot alkoholiskos dzērienus) sastāvdaļas;

10.3. noteiktu pārtikas preces sastāvdaļu vai sastāvdaļu grupu neto masa vai tilpums;

10.4. neto masa vai tilpums - fasētām pārtikas precēm;

10.5. pārtikas preces minimālais derīguma termiņš vai, ja prece no mikrobioloģiskā viedokļa ātri bojājas, galīgais derīguma termiņš;

10.6. īpaši pārtikas preces uzglabāšanas vai lietošanas nosacījumi, ja tādi ir nepieciešami;

10.7. ražotāja vai importētāja nosaukums un adrese (nosaukumu un adresi var saīsināt, ja saīsinājums ļauj identificēt ražotāju vai importētāju);

10.8. ziņas par pārtikas preces izcelšanās vietu, ja šādas informācijas trūkums var būtiski maldināt patērētāju;

10.9. pārtikas preces lietošanas detalizēta instrukcija, ja tāda nepieciešama, lai attiecīgo pārtikas preci varētu atbilstoši lietot;

10.10. dzērieni ar alkohola saturu vairāk nekā 1,2 tilpumprocenti - alkohola saturs tilpumprocentos, kas apzīmēts ar norādi "% tilp." (pirms minētās norādes var būt vārds "alkohols" vai saīsinājums "alk.");

10.11. pārtikas preces enerģētiskā vērtība un uzturvērtība.

11. Šo noteikumu 10.punktā minētā informācija nav jānorāda nefasētiem kautķermeņiem vai to daļām, kas nav paredzētas pārdošanai vienā gabalā un nav apstrādātas ar jonizējošo starojumu.

12. Mazumtirdzniecībai vai vairumpatērētājiem paredzētajām pārtikas precēm jānorāda tikai pārtikas preces tirdzniecības nosaukums šādos gadījumos:

12.1. pārtikas preces tiek iesaiņotas tūlītējai pārdošanai;

12.2. maizes un miltu konditorejas izstrādājumi ir iesaiņoti tikai caurspīdīgā iepakojumā, un tiem nav pievienotas etiķetes, zīmes vai lentes;

12.3. atsevišķi iesaiņoti figūrveida konditorejas izstrādājumi nav ievietoti ārējā iepakojumā un ir paredzēti pārdošanai kā atsevišķi priekšmeti.

13. Šo noteikumu 12.punktā minētajām pārtikas precēm attiecīgo informāciju norāda uz pievienotas etiķetes vai šo informāciju rakstiskā veidā novieto tirdzniecības telpās labi redzamā vietā blakus attiecīgajai precei.

14. Ja šo noteikumu 12.punktā minētajām pārtikas precēm ir pievienotas pārtikas piedevas - antioksidanti, krāsvielas, garšvielas, garšas pastiprinātāji, konservanti vai saldinātāji -, attiecīgās preces marķējumā norāda arī katras pārtikas preces sastāvdaļas (pārtikas piedevas) grupu.

15. Saldējuma porcijām vai miltu konditorejas izstrādājumiem pievienoto pārtikas preces sastāvdaļu (pārtikas piedevu) grupa marķējumā nav jānorāda, ja tirdzniecības telpās labi redzamā vietā blakus attiecīgajām precēm ir novietota rakstiska informācija.

16. Ja šo noteikumu 12.punktā minētajām pārtikas precēm ir pievienota ar jonizējošo starojumu apstrādāta pārtikas preces sastāvdaļa, marķējumā ietver attiecīgās sastāvdaļas nosaukumu kopā ar norādi "apstrādāts ar jonizējošo starojumu".

IV. Pārtikas preču ražošanas partijas norāde

17. Pārtikas preces ražošanas partiju un tās norādes veidu nosaka ražotājs. Pārtikas preces ražošanas partijas norādes sākumā jābūt burtam "L", ja attiecīgā norāde nav skaidri nošķirta no citām norādēm marķējumā.
18. Fasētām pārtikas precēm ražošanas partiju norāda uz iesaiņojuma vai pārtikas precei pievienotās etiķetes, bet nefasētām pārtikas precēm - uz ārējā iepakojuma vai trauka, vai, ja tāda nav, - attiecīgajos pavaddokumentos.
19. Pārtikas preces ražošanas partija nav jānorāda:
- 19.1. lauksaimniecības produkcijai, kuru pēc iegūšanas:
- 19.1.1. nogādā uz pagaidu uzglabāšanas, sagatavošanas vai iepakojšanas vietām;
- 19.1.2. transportē uz ražošanas uzņēmumiem (uzņēmēj sabiedrībām);
- 19.1.3. savāc, lai sagatavotu tūlītējai apstrādei;
- 19.2. ja pārtikas preces nav fasētas, tiek fasētas uz vietas atbilstoši pircēja pieprasītajam daudzumam vai tiek fasētas tūlītējai pārdošanai;
- 19.3. ja pārtikas preces iesaiņojuma vai trauka lielākā virsma ir mazāka par 10 cm²;
- 19.4. atsevišķām saldējuma porcijām (ražošanas partijas norādei jābūt uz ārējā iepakojuma).
20. Ja pārtikas preces marķējumā ir minimālā vai galīgā derīguma termiņa norāde ar dienu un mēnesi nekodētā veidā, preces ražošanas partiju var nenorādīt. Šis noteikums neattiecas uz Latvijā ražotām pārtikas precēm, ja vienā dienā saražo vairāk nekā vienu minēto preču ražošanas partiju.

V. Pārtikas preču tirdzniecības nosaukuma norāde

21. Pārtikas preces tirdzniecības nosaukums ir normatīvajos aktos noteikts attiecīgās pārtikas preces nosaukums vai, ja šāda nosaukuma nav, - Latvijā parasti lietotais nosaukums vai pārtikas preces apraksts un, ja nepieciešams, tās lietošanas apraksts, kas ir pietiekami precīzs, lai noteiktu pārtikas preces veidu un minēto preci varētu identificēt.
22. Pārtikas preces tirdzniecības nosaukumu nevar aizstāt ar preču zīmi, firmas zīmi vai modē esošu nosaukumu.
23. Pārtikas preces tirdzniecības nosaukumā jāietver attiecīga norāde vai nosaukums jāpapildina ar ziņām par produkta fizikālo stāvokli vai specifisko apstrādi (piemēram, pulverveida, sasaldēts, dziļi sasaldēts, koncentrēts, žāvēts), ja šādas informācijas trūkums varētu maldināt patērētāju.
24. Jebkuras ar jonizējošo starojumu apstrādātas pārtikas preces marķējumā jābūt norādei "apstarots" vai "apstrādāts ar jonizējošo starojumu".

VI. Pārtikas preču sastāvdaļu norāde

25. Pārtikas preces sastāvdaļu sarakstā norāda visas pārtikas preces sastāvdaļas dilstošā masas secībā, kā tās reģistrētas pārtikas preces ražošanas procesā. Pirms pārtikas preces sastāvdaļu saraksta jābūt uzrakstam, kas ietver vārdu "sastāvdaļas" vai vārdu "sastāvs".
26. Pārtikas preces sastāvdaļu nosaukumus norāda saskaņā ar šo noteikumu 21., 22., 23. un 24.punktu.
27. Šo noteikumu 1.pielikumā minētajām pārtikas preču sastāvdaļām var norādīt tikai attiecīgās grupas nosaukumu.

28. Šo noteikumu 2.pielikumā minētajām pārtikas preču sastāvdaļām (pārtikas piedevām) norāda attiecīgās grupas nosaukumu un pārtikas piedevas nosaukumu vai starptautisko (E) numuru. Ja pārtikas preces sastāvdaļa (pārtikas piedeva) minēta vairākās grupās, norāda tās grupas nosaukumu, kura atbilst pārtikas preces sastāvdaļas (pārtikas piedevas) funkcijai attiecīgajā pārtikas precē.

29. Aromatizētāji jānorāda ar vārdu "aromatizētājs" un ar aromatizētāja nosaukumu vai tā aprakstu. Vārdu "dabisks" drīkst lietot tikai attiecībā uz tiem aromatizētājiem, kuri iegūti atbilstošā fizikālā, fermentatīvā (enzimātiskā) vai mikrobioloģiskā procesā no augu vai dzīvnieku izcelsmes produktiem.

30. Ja pārtikas preces sastāvdaļa ir vairāku sastāvdaļu komplekss, tā elementus uzskata par attiecīgās pārtikas preces sastāvdaļām. Komplekso sastāvdaļu var ietvert pārtikas preces sastāvdaļu sarakstā, norādot kompleksās sastāvdaļas nosaukumu un kopējo masu, ja aiz tās tūlīt seko kompleksās sastāvdaļas elementu saraksts. Minētais elementu saraksts nav nepieciešams, ja kompleksās sastāvdaļas saturs gala produktā ir mazāks par 25 %, izņemot šo noteikumu 2.pielikumā minētās pārtikas preču sastāvdaļas (pārtikas piedevas).

31. Pievienotā ūdens un gaistošo produktu daudzumu norāda atbilstoši to masai gala produktā. Ūdens daudzumu, kas pievienots pārtikas precei kā sastāvdaļa, aprēķina, atņemot no gala produkta kopējā daudzuma pārējo sastāvdaļu daudzumu. Ūdens daudzums nav jāņem vērā, ja tas nav lielāks par 5 % no gala produkta masas.

32. Pievienotā ūdens daudzumu nenorāda, ja tas izmantots ražošanas procesā tikai kādas koncentrētas vai atūdeņotas sastāvdaļas atšķaidīšanai vai arī kā šķidra vide, kas parasti netiek lietota uzturā.

33. Pārtikas preču sastāvdaļas, kas tiek lietotas koncentrētā vai atūdeņotā veidā un tiek atšķaidītas ražošanas procesā, var norādīt tādā masas secībā, kāda noteikta pirms koncentrēšanas vai atūdeņošanas.

34. Koncentrētai vai atūdeņotai pārtikas precei, kuru paredzēts atšķaidīt, pievienojot ūdeni, sastāvdaļas var norādīt atšķaidītā produkta proporcijās, ja pārtikas preces sastāvdaļu sarakstu papildina ar vārdiem "atšķaidītā produkta sastāvdaļas" vai "lietošanai gatavā produkta sastāvdaļas".

35. Augļu vai dārzeņu maisījumiem, ja neviens no augļiem vai dārzeņiem nav būtiskā pārsvarā, maisījuma sastāvdaļas var nenorādīt dilstošā masas secībā, ja pārtikas preces sastāvdaļu sarakstu papildina ar vārdiem "mainīgās proporcijās".

36. Garšvielu vai garšaugu maisījumiem, ja neviena no garšvielām vai neviena no garšaugiem nav būtiskā pārsvarā, maisījumu sastāvdaļas var nenorādīt dilstošā masas secībā, ja pārtikas preces sastāvdaļu sarakstu papildina ar vārdiem "mainīgās proporcijās".

37. Pārtikas preču sastāvdaļas nav jānorāda:

37.1. svaigiem augļiem un dārzeņiem, arī kartupeļiem, kas nav mizoti, griezti vai līdzīgi apstrādāti;

37.2. gāzētam ūdenim, ja marķējumā norādīts, ka tas ir gāzēts;

37.3. raudzētam etiķim, kas iegūts no viena pamatprodukta, ja tam nav pievienotas citas sastāvdaļas;

37.4. sieram (izņemot kausētu sieru), sviestam, raudzētam pienam un krējumam (ja nav pievienotas citas sastāvdaļas, izņemot piena produktus, fermentus un siera izgatavošanai nepieciešamās mikroorganismu kultūras, vai sāls, kas nepieciešams siera ražošanā);

37.5. pārtikas precēm, kurām ir tikai viena sastāvdaļa, ja pārtikas preces tirdzniecības nosaukums dod iespēju precīzi identificēt sastāvdaļas veidu.